

POSTANOWIENIE Z DNIA 29 LIPCA 2009 R.

I KZP 11/09

Zapewnienie oskarżonemu pozostawania na wolności – o którym mowa w art. 282 § 1 k.p.k. – odnosi się jedynie do postępowania, w związku z którym wydano list żelazny i w żadnym razie nie rozciąga się na inne postępowania, w szczególności w sprawach, w których nastąpiło prawomocne skazanie.

Przewodniczący: sędzia SN P. Kalinowski.

Sędziowie SN: J. Grubba, J. Sobczak (sprawozdawca).

Prokurator Prokuratury Krajowej: B. Mik.

Sąd Najwyższy – Izba Karna w sprawie Tomasza K., po rozpoznaniu przedstawionego na podstawie art. 441 § 1 k.p.k. przez Sąd Rejonowy w K., postanowieniem z dnia 19 marca 2009 r., zagadnienia prawnego wymagającego zasadniczej wykładni ustawy:

„Czy w świetle treści art. 282 § 1 k.p.k. list żelazny stanowi przeszkodę dla dokonania zatrzymania osoby, względem której go wydano, celem doprowadzenia jej do zakładu karnego, do odbycia orzeczonej wobec niej prawomocnie, jeszcze przed wydaniem listu żelaznego, kary pozbawienia wolności?”

p o s t a n o w i ł odmówić podjęcia uchwały.

UZASADNIENIE

Przedstawione Sądowi Najwyższemu zagadnienie prawne wyłoniło się na tle następującego stanu faktycznego.

Tomasz K. skazany został prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w K. z dnia 20 lutego 2003 r. za przestępstwo z art. 43 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2003, Nr 24, poz. 198 ze zm.) na karę 2 lat pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wysokości 100 stawek dziennych. W dniu 21 sierpnia 2003 r. zarządzono wykonanie kary pozbawienia wolności, wzywając skazanego do dobrowolnego stawienia się celem odbycia kary w Areszcie Śledczym w K. w terminie 12 września 2003 r. Ponieważ skazany nie zgłosił się do odbycia kary, a poszukiwanie przez Policję nie dało rezultatu, postanowieniem z dnia 31 października 2008 r., Sąd Okręgowy w K. zarządził poszukiwanie skazanego listem gończym. W liście tym wskazano, iż podejrzanego należy zatrzymać i doprowadzić do najbliższego zakładu karnego.

Prokuratura Okręgowa w K. prowadzi śledztwo, w toku którego wydano wobec Tomasza K. postanowienie o przedstawieniu zarzutów popełnienia przestępstwa z art. 258 § 1 i 2 k.k. i inne. Wobec ukrywania się podejrzanego za granicą, w toku tego postępowania wydany został list gończy za Tomaszem K. Następnie postanowieniem z dnia 15 października 2008 r., Sąd Okręgowy w K. uwzględniając wniosek podejrzanego wydał Tomaszowi K. list żelazny, zapewniający mu pozostanie na wolności, aż do prawomocnego zakończenia postępowania, pod warunkiem, że podejrzany będzie stawiać się w oznaczonym terminie na wezwania prokuratora, a w postępowaniu sądowym na wezwania sądu; nie będzie oddalał się bez pozwolenia prokuratora i sądu z obranego miejsca pobytu w kraju; nie będzie nakłaniać do fałszywych zeznań lub wyjaśnień albo w inny sposób utrudniać postępowania karnego.

W dniu 9 stycznia 2009 r. Tomasz K. został zatrzymany przez funkcjonariuszy Policji na podstawie listu gończego wydanego w sprawie Sądu Okręgowego w K. i doprowadzony do Aresztu Śledczego w K., gdzie w tym samym dniu wdrożono wobec niego wykonanie prawomocnie orzeczonej kary pozbawienia wolności.

Dnia 21 stycznia 2009 r. do Sądu Rejonowego w K. wpłynęło za pośrednictwem Komendy Wojewódzkiej Policji w K. zażalenie obrońcy Tomasza K., datowane dnia 13 stycznia 2009 r., określone jako „zażalenie na legalność i zasadność zatrzymania skazanego dnia 9 stycznia 2009 r.”, powołujące się na podstawę prawną z art. 467 § 1 k.p.k. w zw. z art. 246 § 1 k.p.k.

Sąd ten, na posiedzeniu w dniu 19 marca 2009 r., rozpoznając zażalenie obrońcy Tomasza K. uznał, że wyłoniło się zagadnienie prawne wymagające zasadniczej wykładni ustawy, które sformułował w pytaniu prawnym przekazanym Sądowi Najwyższemu na podstawie art. 441 § 1 k.p.k. W uzasadnieniu postanowienia Sąd wywiódł, że rozstrzygnięcie sprawy sprowadza się do ustalenia, czy zatrzymanie i osadzenie Tomasz K. w zakładzie karnym celem odbycia kary pozbawienia wolności, prawomocnie orzeczonej przed wydaniem listu żelaznego, było działaniem legalnym w sytuacji, gdy sąd wydał oskarżonemu list żelazny gwarantujący mu pozostawanie na wolności. Odwołując się do poglądów doktryny prawa karnego Sąd zauważył, że jeśliby sankcjonować możliwość pozbawienia wolności osoby, co do której wydano list żelazny z innych przyczyn niż naruszenie warunków jego wydania lub popełnienie czynu przestępnego po jego wydaniu, to zatarciu ulec może jego zasadnicza funkcja – możliwości osądzenia osoby ukrywającej się poza granicami kraju, której niejako „w zamian” zapewnia się, przy spełnieniu określonych warunków, możliwość odpowiadania z „wolnej stopy”.

W zajętych na piśmie stanowisku, prokurator Prokuratury Krajowej wniósł o odmowę podjęcia uchwały wskazując, że przedstawione do rozstrzygnięcia zagadnienie nie spełnia wszystkich warunków wynikających z art. 441 § 1 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skuteczne wystąpienie z zagadnieniem prawnym w trybie art. 441 § 1 k.p.k. wymaga zaistnienia łącznie następujących warunków: musi się ono wyłonić podczas rozpoznawania środka odwoławczego, mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w postępowaniu odwoławczym oraz musi dotyczyć istotnego problemu interpretacyjnego związanego z wykładnią przepisu, który w praktyce sądowej rozumiany jest jako wadliwie lub niejasno sformułowany.

W niniejszej sprawie udzielenie odpowiedzi na przedstawione pytanie prawne nie spełniło pierwszego z tych wymogów, albowiem Sąd Rejonowy w K. nie był sądem uprawnionym do rozpoznania środka odwoławczego. Do takiego wniosku upoważnia analiza materiału zawartego w aktach sprawy, z uwzględnieniem orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz poglądów prezentowanych przez przedstawicieli doktryny.

Z uprawnienia, o którym mowa w treści art. 441 § 1 k.p.k. nie może skorzystać sąd odwoławczy w sytuacji, gdy został mu przekazany do rozpoznania środek odwoławczy niedopuszczalny z mocy ustawy lub do rozpoznania którego sąd ten był niewłaściwy (*vide*: R. A. Stefański: Instytucja pytań prawnych do Sądu Najwyższego w sprawach karnych, Kraków 2001, s. 192; rozważania dotyczące pojęcia „sądu odwoławczego” w rozumieniu art. 441 § 1 k.p.k. w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2006 r., I KZP 56/05, OSNKW 2006, z. 2, poz. 14 oraz powołane tam orzecznictwo i piśmiennictwo; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2006 r., I KZP 27/06), chyba że przedmiotem zagadnienia prawnego przedstawionego do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu

jest właśnie dopuszczalność danego środka odwoławczego lub określenie organu właściwego do jego rozpoznania.

Słuszne jest stanowisko Prokuratora Prokuratury Krajowej, iż Tomasz K. został zatrzymany w toku postępowania wykonawczego i zgodnie z przepisami Kodeksu karnego wykonawczego sądem właściwym do rozpoznania zażalenia na to zatrzymanie był sąd penitencjarny, w okręgu którego skazany przebywał w momencie zainicjowania postępowania, a ściślej rzecz ujmując Sąd Okręgowy w K.

Niezależnie od powyższego należy wyraźnie podkreślić, że list żelazny, czy to rozumiany jako środek przymusu, środek zapobiegawczy, czy też swoista umowa między oskarżonym a sądem, jest instytucją postępowania przygotowawczego i co do tego nie ma żadnych wątpliwości (*vide*: K. T. Boratyńska red.: Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Warszawa 2007, wyd. 2, s. 582.; S. Waltoś: Proces karny. Zarys systemu, Warszawa 2001, s. 20 – 21; P. Hofmański red.: Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Warszawa 2007, t. I, s. 1256 – 1259; R. A. Stefański, Tymczasowe aresztowanie i związane z nim środki przymusu w nowym Kodeksie Postępowania Karnego, Nowa Kodyfikacja Karna. Krótkie komentarze, Warszawa 1997, z. 6, s. 180).

Zapewnienie oskarżonemu pozostawania na wolności – o którym mowa w art. 282 § 1 k.p.k. – odnosi się jedynie do postępowania, w związku z którym wydano list żelazny i w żadnym razie nie rozciąga się na inne postępowania, w szczególności w sprawach, w których nastąpiło prawomocne skazanie (por. J. Grajewski red.: Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Kraków 2006, t. I, s. 761, t. II, s. 530; K. Stocka: Charakter prawny listu żelaznego, podstawy jego wydania oraz tryb postępowania w: L. Bogunia: Nowa kodyfikacja prawa karnego, Wrocław 2003, t. XII, s. 207 i nast.; F. Prusak: Komentarz do kodeksu postępowania karnego, Warszawa 1999, t. I, s. 794). Właściwy Sąd może również zastosować tymczasowe

aresztowanie w innej sprawie prowadzonej z powodu przestępstwa popełnionego przed przyjazdem oskarżonego do kraju, jak i po przekroczeniu przez niego granicy (por. R. A. Stefański: Tymczasowe aresztowanie i związane z nim środki przymusu w nowym Kodeksie Postępowania Karnego, Nowa Kodyfikacja Karna. Krótkie komentarze, Warszawa 1997, z. 6, s. 184 – 185). Nie ulega zatem wątpliwości, że wydanie listu żelaznego nie uchyla wykonalności wyroku skazującego na karę pozbawienia wolności.